

Droga Polski do niepodległości.

Wykonał: Daniel Hyla KL.1A

Pod koniec XVIII wieku Trzy mocarstwa Rosja, Austria i Prusy dokonały trzech rozbiorów Polski (1772, 1793 i 1795). Najwięcej terenów bo, aż 462 tys. Rosja, ok 141 tys. Prusy i ok. 130 tys. Austria było to skutkiem tego, że Austria brała udział tylko w dwóch rozbiorach w pierwszym i w trzecim.

„Rejtan” obraz autorstwa Jana Matejki przedstawiający upadek Polski.

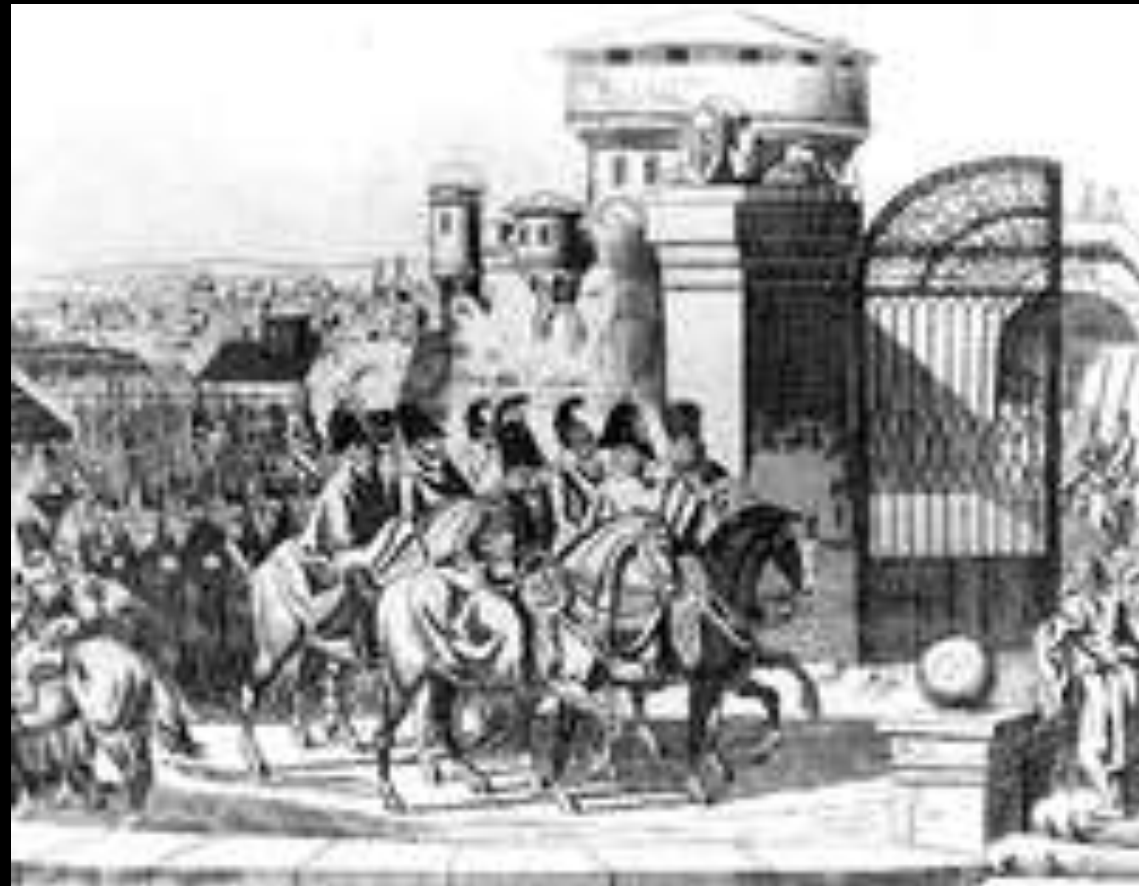

Szansę na niepodległość Polsce dał kilka lat po trzecim rozbiore gen. Jan Henryk Dąbrowski który dzięki wpływom Napoleona Bonaparte w 1797 roku utworzył we Włoszech Legiony Polskie składające się z Polaków którzy po III rozbiore Polski emigrowali za granicę. Współtwórcami legionów byli między innymi Józef Wybicki autor słów pieśni Legionów Polskich późniejszego hymnu Polski „Mazurka Dąbrowskiego” innymi współtwórcami legionów byli Karol Kniaziwicz i Antoni Amilkar Kosiński.

Generał Jan Henryk Dąbrowski na czele legionów polskich.

Napoleon obiecał Polakom, że jeżeli wygra to Polska odzyska swoje państwo i po części dotrzymał słowa, ponieważ w 1807 roku powstało Księstwo Warszawskie. Niestety wojny napoleońskie zakończyły się porażką I Cesarstwa Francuskiego na czele którego stał cesarz Napoleon I Bonaparte.

Ponowne wkroczenie wojsk rosyjskich do Warszawy w 1812 roku i upadek Księstwa Warszawskiego.

Na kongresie wiedeńskim w latach 1814 i 1815
Księstwo Warszawskie zostało podzielone
między Rosję, Prusy i Austrię, a z większości
jego terytorium utworzono podległe Rosji
Królestwo Polskie (Kongresowe).

**Jean-Baptiste Isabey, Kongres
wiedeński, 1814**

Pierwszym królem królestwa Polski został car Rosji Aleksander I Romanow. Po jego śmierci w 1825 roku władzę przejął jego brat Mikołaj I Romanow był to początek kontynuacji przez Polaków drogi do wolności.

Aleksander I Romanow car Rosji w latach 1801-1825.

Konstanty Romanow był znienawidzony przez Polaków ponieważ stworzył system tajnej policji i donosicielstwa a także publicznie poniżał polskich oficerów. Dla tego w nocy z 29 na 30 listopada 1830 roku wybuchło powstanie Listopadowe.

Wielki Książę Konstanty Romanow naczelnny wódz wojski polskich.

Głównym inicjatorem Powstania Listopadowego był pułkownik Piotr Wysocki. Wieczorem 29 listopada 1830 r. poderwał do powstania podchorążych, wchodząc do Szkoły Podchorążych, przerywając zajęcia z taktyki - wygłaszając mowę: „Polacy! Wybiła godzina zemsty. Dziś umrzeć lub zwyciężyć potrzeba! Idźmy, a piersi wasze niech będą Termopilami dla wrogów. Po wybuchu powstania został mianowany kapitanem, w powstaniu dosłużył się stopnia pułkownika. Sygnałem do wybuchu powstania miał być pożar browaru na Solcu i kamienicy przy ul. Dzikiej. Powstanie wybuchło wieczorem ok. godz. 18:00. Część podchorążych podjudzona przez Jana Wysockiego zaatakowała Belweder w którym był Konstanty Romanow jednakże udało mu się uciec. Powstańcy opanowali również Arsenał.

Pułkownik Piotr Wysocki

17 stycznia, wobec fiaska rokowań z Mikołajem I, który zażądał bezwarunkowej kapitulacji powstańców gen. Chłopicki złożył dymisję. Radykalne Towarzystwo Patriotyczne kierowane przez Joachima Lelewela zdobyło wówczas decydujący głos w sejmie, który 25 stycznia 1831 r. na wniosek posła Romana Sołtyka podjął uchwałę o detronizacji Mikołaja I, co było równoznaczne z zerwaniem unii personalnej i aktem niepodległości Królestwa.

Detronizacja Cara Mikołaja I 25 stycznia 1831 roku.

Królestwo Prus było zdecydowanym wrogiem powstania w Królestwie Kongresowym. W grudniu 1830 zmobilizowano pruską armię obserwacyjną pod dowództwem feldmarszałka Augusta Neidhardta von Gneisenau. Sekwestrem objęto gotówkę Banku Polskiego, zdeponowaną w bankach pruskich. Wydano zakaz wysyłania do Królestwa amunicji, broni, żywności, lekarstw i środków opatrunkowych. Według ustaleń Banku Polskiego Prusy wraz z Cesarstwem Austriackim i innymi państwami niemieckimi zatrzymały bądź skonfiskowały 50 tysięcy karabinów, 3 tysiące par pistoletów, 4 tysiące szabel, 40 tysięcy luf karabinowych, 22 tysiące zamków, 51 tysięcy funtów prochu, 355 tysięcy funtów saletry zakupione we Francji i Wielkiej Brytanii na potrzeby powstania.

Postępowanie Austrii było bardziej ambiwalentne. Władze austriackie wydały zakaz wywozu broni i amunicji do Królestwa, konfiskując 20 tysięcy karabinów i 8 tysięcy szabel zamówionych w Wiedniu. We Lwowie działała rosyjska agencja wywiadowcza, z Wiednia przesyłano do Petersburga przejęte listy i wiadomości, ułatwiano sprowadzanie z Galicji materiałów do budowy mostów dla wojsk rosyjskich. Warto również wspomnieć, iż Austriacy sprzedawali powstańcom stare karabiny, nie do końca przestrzegali także przepisów dotyczących internowania oddziałów polskich wchodzących w ich granice. Z Galicji cały czas napływała dla powstańców broń, amunicja i lekarstwa. Gubernator Galicji książę August Longin von Lobkowitz utrzymywał cały czas kontakt we Lwowie z przedstawicielem powstańczym Izydorem Pietruskim, ułatwiając mu wysyłanie materiałów i ludzi do państwa kongresowego, dając także nadzieję mediacji austriackiej.

5 października 1831, w okolicach Brodnicy pod wsią Jastrzębie, ostatni duży oddział pod wodzą generała Rybińskiego armii polskiej przekroczył granicę z Prusami, gdzie został internowany. Ostatni wódz naczelny powstania listopadowego gen. Maciej Rybiński zostaje internowany wraz władzami powstańczymi i z ostatnim prezesem Rządu Narodowego Bonawenturą Niemojowskim oraz członkami sejmu i licznymi politykami w zabudowaniach klasztoru franciszkanów w Brodnicy gdzie przebywał do 12 października. 9 października skapitulowała twierdza Modlin, a 21 października twierdza Zamość. Ta ostatnia data uznawana jest za koniec Powstania Listopadowego.

Finis Poloniae 1831, obraz Dietricha Montena, przedstawiający przekroczenie granicy z Prusami przez oddziały powstańcze.

Skutków powstania było wiele, niestety wszystkie były katastrofą dla Polaków usunięto między innymi polskie szkolnictwo wyższe, W ramach represji do specjalnych batalionów tzw. kantonistów Armii Imperium Rosyjskiego wcielono Polakom. Nałożono wysoką kontrybucję na Królestwo, zbudowano na koszt Polaków Cytadelę z silnym garnizonem rosyjskim, wprowadzono barierę celną na granicy polsko-rosyjskiej. Po 1840 roku wprowadzono rosyjski system monetarny oraz system miar i Skutków powstania było oczywiście więcej. Warto również podkreślić, iż ówczesny papież Grzegorz XVI potępił Powstanie Listopadowe i nazwał je buntem przeciwko legalnej władzy.

Cytadela Warszawska (współcześnie)

Mikołaj I Romanow car Rosji w latach 1825-1855.

Klęska Powstania Listopadowego ogromnie wzmocniła pozycję Imperium Rosyjskiego w Europie i negatywnie wpłynęła na sytuację społeczeństwa polskiego. Car Mikołaj I odszedł całkowicie od polityki swojego brata Aleksandra I, co zachęciło również pozostałych zaborców do wprowadzenia ostrego kursu na własnym terenie.

Mimo upływu lat oraz ciężkiej sytuacji Polaków pod zaborami Polacy wciąż wierzyli, że odzyskają wolność. Przegrana Rosji w wojnie krymskiej (1853–1856) odsoniła jej wewnętrzną słabość. Skłoniło to cara Aleksandra II Romanowa do przeprowadzenia pewnych reform ustrojowych. Polacy widząc porażkę Rosji zauważyli jej słabość dlatego rozpoczęli przygotowanie do kolejnego Powstania. 18 marca 1859 roku warszawskie nabożeństwo za dusze Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego i Zygmunta Krasińskiego otwierało serię demonstracji patriotycznych. 11 czerwca 1860 w Warszawie odbyła się pierwsza od 30 lat wielka manifestacja patriotyczna zorganizowana w związku z pogrzebem wdowy po bohaterze powstania listopadowego generale Józefie Sowińskim.

**Pogrzeb pięciu poległych, 2 marca 1861,
obraz Aleksandra Lessera**

29 listopada 1860, w rocznicę Nocy Listopadowej zorganizowano kolejną wielką manifestację i odśpiewano pieśń skomponowaną niegdyś przez Alojzego Felińskiego na cześć cara Aleksandra I, zmieniając jej refren na: Ojczyznę wolną racz nam wrócić, Panie. Irytującą władze rosyjskie pieśń śpiewano następnie przy okazji wszystkich manifestacji. Wobec nasilających się wystąpień ludności Warszawy, car Aleksander II zdecydowany był zastosować najsurowsze represje i w wypadku większych demonstracji ulicznych miasto miało zostać zbombardowane z Cytadeli.

Rosyjska piechota atakuje demonstrantów w Warszawie 189

Z inicjatywy naczelnika rządu cywilnego Aleksandra Wielopolskiego zarządzono pobór młodych polskich mężczyzn do wojska rosyjskiego w nocy z 14 na 15 stycznia 1863 w Warszawie odbyła się na podstawie imiennych list, a nie jak zwykle poprzez losowanie. Branka, która w zamierzeniu miała przeciwdziałać wybuchowi powstania nazywanego później styczniowym, przyspieszyła tylko jego wybuch.

Artur Grottger „Branka”

16 stycznia 1863 roku Komitet Centralny Narodowy wystąpił jako Tymczasowy Rząd Narodowy i wydał odezwę, w której ogłosił w całym kraju stan wyjątkowy, zalecając samoobronę poborowym i skupienie się narodu wokół władzy narodowej. W każdym województwie ustanowił naczelników wojskowych, którym w czasie powstania miały podlegać wszystkie władze lokalne. Po serii starć na początku powstania wojskom powstańczym udało się opanować szosę brzeską i linię kolei petersburskiej, przerywając tym samym łączność Królestwa Polskiego z Imperium Rosyjskim.

Oddział powstańczy Ignacego Drewnowskiego 1863

19 września 1863 dokonano nieudanego zamachu, na namiestnika Królestwa Polskiego gen. Fiodora Berga z inspiracji członka Rządu Narodowego i naczelnika wojskowego miasta stołecznego Warszawy Ignacego Chmieleńskiego.

Zamach na Generała Fiodora Berga 1863

Niestety Powstanie Styczniowe podobnie jak i Listopadowe zakończyło się klęską powstańców mimo początkowych zwycięstw Polaków to w późniejszym czasie niezliczone wojska rosyjskie zaczęły pokonywać powstańców. Powstanie Styczniowe trwało ponad rok. 21 lutego 1864 r. udało się Rosjanom rozbić w bitwie pod Opatowem polskie oddziały z Gór Świętokrzyskich, dowodzone przez Ludwika Topora-Zwierzdowskiego, a także partie operujące na Podlasiu. Najdłużej, bo do grudnia 1864 r, walczył oddział powstańczy księdza generała Stanisława Brzóska na Podlasiu, który podczas powstania brał udział w bitwach pod Siemiatyczami, Woskrzenicami, Gręzówką, Włodawą, Sławatyczami i Fajstawicami. Był to również ostatni oddział Powstania Styczniowego. Ksiądz Brzóska po ujęciu został powieszony w Sokołowie Podlaskim. Powstanie z czasem z powodu ogromnych różnic w siłach zamieniło się w wojnę partyzancką. Końcem Powstania Styczniowego był wybuch powstania Zabajkalskiego w czerwcu 1866, zorganizowanego przez polskich zesłańców.

Maksymilian Gieryski „Patrol Powstańczy” 1873.

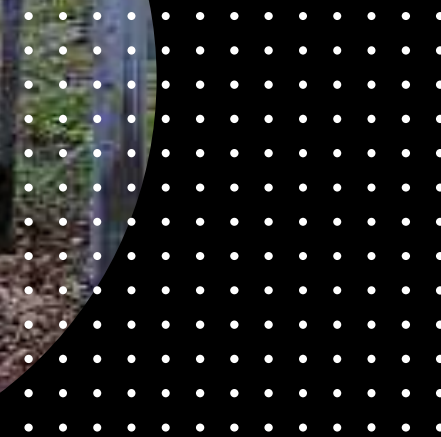
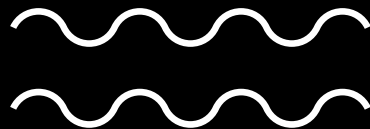

Podobnie jak po upadku Powstania
Listopadowego tak i po upadku
Powstania Styczniowego Polaków
spotkały represje tym razem gorsze
niż w 1831 roku.

Świadectwo wygnania
Franciszkanów z klasztoru w
Radomsku za pomoc powstańcom

W lesie między Ryczówkiem a Kluczami na Godawicy (leśna część Ryczówka) znajdują się cztery mogiły powstańców styczniowych uczestniczących w Bitwie pod Golczowicami. po zwycięskiej bitwie oddziału powstańców pod dowództwem Anastazego Mossakowskiego zmęczeni powstańcy rozłożyli się z biwakiem na polanie. Spostrzegł ich chłop z Klucz który był podobno carskim szpiegiem, i zdradził miejsce pobytu powstańców. Otoczonym z czterech stron powstańcom udało się przebić z zasadzki, ale ciężko rannych współtowarzyszy nie zdążyli zabrać z pola walki i uchronić przed nieprzyjaciółmi. Zmarłych powstańców miejscowa ludność Ryczówka pochowała w prowizorycznych grobach.

Jedna z czterech mogił leżących w Ryczówku.

Biwa pod Golczowicami została stoczona w dniu 22 kwietnia 1863 w niewielkiej miejscowości Golczowice koło Klucz. Zakończyła się ona zwycięstwem Polaków,
Rekonstrukcja bitwy z okazji jej 155 rocznicy.

Bitwa pod Krzykawką w maju 1863 roku z udziałem Włochów na czele z Francesco Nullo. W bitwie brali udział ochotnicy Francuzi, Włosi, Ukraińcy.

Grób Francesco Nullo w Olkuszu

Михаил Муравьев

Rosjanie rozpoczęli represje natychmiast po stłumieniu powstania, wiele tysięcy ludzi przypląciło życiem. Powstańcy ginęli podczas potyczek lub zostali zamordowani przez wojska rosyjskie (np. w dniu 23 grudnia 1863 r. – stracenie Z. Chmieleńskiego w Radomiu). Wielu uczestników walk zesłano na Syberię. Władze rosyjskie przystąpiły też do wzmożonej rusyfikacji społeczeństwa polskiego, mającej na celu upodobnienie Królestwa Kongresowego i do innych prowincji Imperium Rosyjskiego. W 1867 zniesiono całkowicie autonomię Królestwa Polskiego, nazywanego odtąd Krajem Nadwiślańskim.

Michaił Murawjow Wileński „Wieszatiel” to krwawy kat powstańców styczniowych.

Polacy pod zaborem Pruskim może nie organizowali tak ogromnych zrywów jak pod zaborem rosyjskim, ale również sprzeciwiali się germanizacji społeczeństwa. Jednym z największych symbolów walki o polskość pod zaborem pruskim był Wóz Drzymały należący do Michała Drzymały.

Wóz Drzymały i Michał Drzymała

Na początku XX wieku Michał Drzymała stał się sławny w Polsce a także w Europie z powodu ciągnącego się przez blisko 4 lata sporu z władzami pruskimi dotyczącego możliwości zbudowania domu na zakupionej w 1904 od niemieckiego kupca działce we wsi Kaisertreu (tak od 1871 roku zaborcy nazywali wieś Podgradowice, po 1918 roku wieś powróciła do polskiej nazwy, a w roku 1939 przemianowano ją na Drzymałowo) pod Rakoniewicami, w powiecie grodziskim. Pruskie prawo wymagało uzyskania zgody administracji państwowej na wzniesienie budynku. Realizując politykę germanizacji władze wybiórczo wykorzystywały ten przepis na niekorzyść ludności polskiej. W tej sytuacji Drzymała kupił wóz cyrkowy, w którym zamieszkał. Władze pruskie chciały ten wóz usunąć, argumentując, iż stojący w jednym miejscu przez ponad 24 godziny wóz jest domem. W tej sytuacji Drzymała systematycznie, codziennie przesuwiał ów wóz na niewielką odległość, co dało mu argument, iż jako pojazd ruchomy nie podlegał przepisom prawa budowlanego. Przez kilka lat trwała sędowo-administracyjna walka, w której stosowano kruczki prawne; władze pruskie zaczęły nękać Drzymałę za drobne uchybienia i w końcu udało im się usunąć wóz. Wówczas Drzymała zamieszkał w lepiance, którą wkrótce po tym zburzono ze względu na naruszenie przepisów przeciwpożarowych (ustawienie piecyków bez właściwego zabezpieczenia). W tej sytuacji Drzymała był zmuszony sprzedać działkę. Drzymała ostatecznie nabył inną parcelę, ze starym domem, na remont którego niepotrzebna była zgoda urzędów.

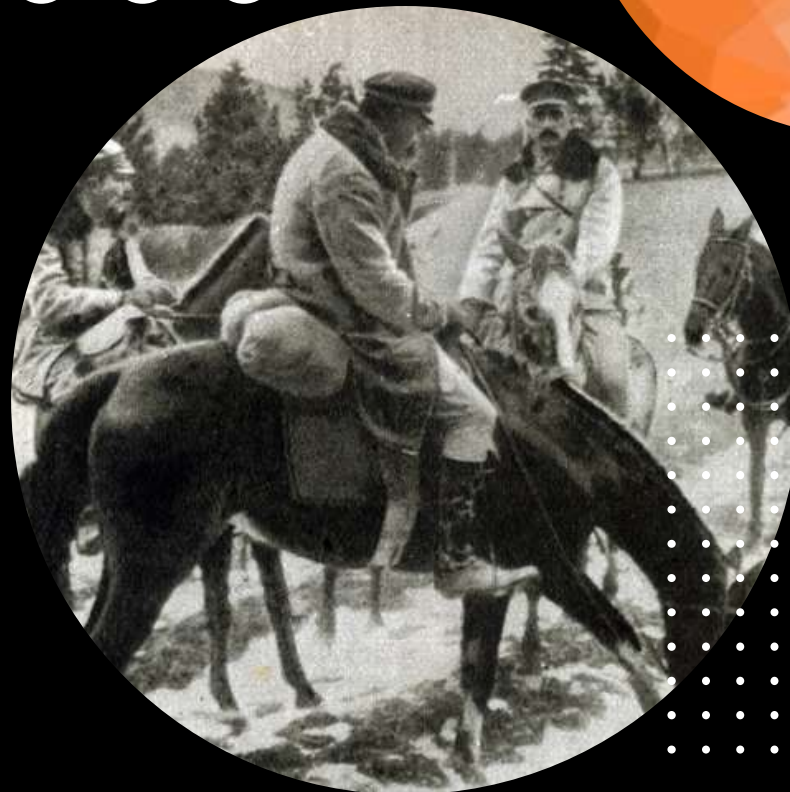
Na kolejną szansę na wolność Polacy musieli czekać do roku 1914 wtedy bowiem wybuchła I wojna światowa. Państwa zaborowe po raz pierwszy od czasów rozbiorów stanęły przeciwko sobie Austro-Węgry z Niemcami a Rosja należała do Ententy. Polacy widząc to postanowili po raz kolejny zawalczyć o swój kraj. Istniały dwa plany niepodległości Romana Dmowskiego z partii ND oraz chciał aby Polska odzyskała niepodległość walcząc po stronie Rosji. Drugim osobom był Józef Piłsudski z PPS chciał on odzyskać niepodległości walcząc po stronie Austro-Węgier.

Józef Piłsudski i Roman Dmowski

Na terenie powiatu olkuskiego również odbywały się bitwy o niepodległość przykładem może być Biwa pod Krzywopłotami stoczona w dniach 17-18 listopada 1914. W bitwie brali udział legioniści Piłsuduskiego ale także wspierające je niewielkie oddziały Austro-Węgierskie. Stoczyli oni zwycięską walkę z Rosją oraz zatrzymali jej ofensywę. Łącznie w bitwie poległo 34 polskich legionistów oraz ok 13 żołnierzy Austro-Węgierskich a rannych zostało 131 żołnierzy. Nie jest znana zarówno liczebność jak straty Rosjan. W Bydlinie jest pochowanych 12 nieznanym z imienia i nazwiska polskich legionistów. W walkach udział brał też Stanisław Bytnar ojciec Jana Bytnara harcerza szarych szeregów pod czas II wojny światowej.

Bitwa pod Krzywopłotami

I wojna światowa zakończyła się zwycięstwem Ententy czyli porażką Niemiec i Austro-Węgier. W Rosji wybuchła krwawa rewolucja bolszewicka, która doprowadziła do abdykacji cara Mikołaja II a w późniejszym czasie do zamordowania jego i całej jego rodziny. W Rosji władzę przejęli bolszewicy kierowani przez Włodzimierza Lenina. Od 1922 roku Rosja aż do 1991 roku nazywała się ZSRS.

Rewolucja Bolszewicka lub październikowa

PIŁSUDSKI

DMOWSKI

PADEREWSKI

WITOS

KORFANTY

DASZYŃSKI

Ojcowie Niepodległości

Dzięki upadkowi trzech mocarstw zaborczych 11 Listopada 1918 roku Polska po 123 latach odzyskała niepodległość. Właśnie dlatego, co roku obchodzimy Święto Niepodległości, aby pamiętać o tych co walczyli o naszą Ojczyznę, i o tych którzy polegli w czasie walk o wolną Polskę.

Święto Niepodległości w Warszawie 2018 z okazji 100 lecia Odzyskania Niepodległości

Koniec

Dziękuję za uwagę